

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Визначена в українському суспільстві стратегія за утвердження принципів і механізмів соціально-орієнтованої інноваційної моделі соціально економічного розвитку обумовлює необхідність поліпшення інноваційної сприятливості соціально-економічного середовища як регіональних економік, так і національної економічної системи в цілому.

Світовий досвід засвідчує, що тільки гнучкість державного управління інноваціями, залучення до активного сприяння інноваціям місцевих органів влади дозволяють досягти стабільності та ефективності виробництва. Ефективне управління впровадження новачій сприяє не тільки оптимізації інноваційного процесу, але й дозволяє одержувати оптимальний прибуток. Тому питання вибору й оцінки інноваційної стратегії має займати центральне місце у визначенні напрямів розвитку регіональної економіки, забезпеченні її ефективності, а також соціальної стабільності.

Іншими словами, необхідно системно розглядати як зовнішні, так і внутрішні умови розвитку економіки регіонів. Серед них провідну роль займає наука як головний фактор подолання кризових явищ в економіці та виробництві, уникнення непередбачуваності й непрогнозованості суспільного поступу. Система державного управління наукою в Україні поступово перебудовується під цю ідеологію і послідовно включає інноваційні важелі управління економікою. У цьому майбутнє вітчизняного виробництва.

Сучасна регіональна політика в Україні передбачає зміцнення потенціалу розвитку регіонів країни та їхньої конкурентоспроможності. Основним пріоритетним завданням регіональної економічної політики, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності регіонів, повинен стати розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів. Процес поширення інновацій від централізованого має перейти до локального. Для України, з її значною територією та відмінностями соціально-економічного розвитку, регіональні аспекти науково-технічної та інноваційної політики мають суттєве значення.

Однією з важливих передумов інноваційного розвитку регіонів України є ефективне наукове забезпечення цього процесу.

Забезпечення гармонійного поєднання розвиненості наукового потенціалу з іншими елементами територіального господарського комплексу є необхідною передумовою для успішного соціально-економічного та культурного розвитку регіону.

Інноваційний розвиток регіональних економік безпосередньо залежить від інвестиційного клімату. Іншими словами, від реального стану соціально-економічного середовища та ймовірних перспектив його розвитку.

Пошук ефективних організаційних форм управління нововведеннями, створення механізму інтеграції та координації діяльності в процесі розробки й впровадження нововведень вимагають підвищення уваги до інноваційного менеджменту як сутності організаційно-економічних методів та форм управління у різних ланках і насамперед на рівні первинної ланки – підприємства.

Концептуальною основою забезпечення стабільності функціонування підприємств в умовах динамічного середовища має стати науково обґрунтована інноваційна стратегія регіону.

Формування в Україні інноваційної моделі економічного зростання потребує сприяння держави у створенні та ефективному функціонуванні інноваційної інфраструктури на міжгалузевому та особливо на регіональному рівнях. Створення інфраструктури інноваційної діяльності, комерціалізація результатів НДДКР, збереження розвинутої мережі малого інноваційного підприємства є одним із небагатьох шляхів відновлення економіки, розвитку науки і освіти.

Стратегія розвитку інноваційної інфраструктури в Україні повинна бути спрямована на:

- посилення ролі регіонального аспекту у створенні територіальних інноваційних структур;
- розробку та впровадження механізму державної фінансової підтримки інноваційної інфраструктури, залучення позабюджетних джерел фінансування;

– законодавче та нормативно-правове забезпечення ефективного функціонування інноваційної інфраструктури.

В умовах ринкової економіки ефективний розвиток підприємств на тривалу перспективу можливий лише при врахуванні досягнень науково-технічного прогресу. Тому розвиток інноваційної сфери, через яку просуваються у виробництво інноваційні досягнення, є особливо актуальним, оскільки вимагає серйозної уваги та вивчення. Без гнучкого управління інноваціями, що є рушійною силою його розвитку, неможлива тривала стабільність ефективного виробництва.

Підходи до формування стратегії інноваційної діяльності пов'язані з природно-економічною специфікою і наявністю комплексу проблем, притаманних кожному із регіонів України, врахування інноваційного потенціалу регіону, а також досягнутого рівня інноваційного розвитку.

Інноваційний розвиток регіонів знаходиться під впливом багатьох факторів як ендегенного, так і екзогенного характеру. Однією із актуальних проблем стає визначення оптимального шляху розвитку регіону, що передбачає встановлення насамперед причинно-наслідкових зв'язків між факторами інноваційного розвитку та його характеристиками.

Аналіз інноваційного розвитку регіонів України дозволяє виявити загальні проблеми інноваційної моделі розвитку в регіональному вимірі, сформулювати загальні підходи до їх розв'язання.

Статистичне спостереження інноваційного розвитку національної економіки проводиться за такими основними показниками, які одночасно також відслідковуються у регіональному розрізі:

- інноваційної активності промислових підприємств як частки підприємств, які запроваджували інновації до загальної кількості обстежених промислових підприємств в регіоні;
- загального обсягу витрат на інноваційну діяльність, а також структури цих витрат за напрямками як фінансування проведення НДДКР, придбання об'єктів прав інтелектуальної власності, придбання засобів виробництва та його технологічну підготовку, проведення маркетингових досліджень тощо;
- впровадження прогресивних технологічних процесів на промислових підприємствах;
- системою показників щодо винахідницької та раціоналізаторської діяльності, введення у господарський обіг об'єктів прав інтелектуальної власності.

Висновки щодо стану розвитку інноваційних процесів у регіональному масштабі можна зробити за результатами аналізу окремих показників інноваційної діяльності, а також їх співвідношень з валовою доданою вартістю, створеною у регіоні як базового регіонального індикатора, який входить з певною вагою до інших важливих соціально-економічних індикаторів регіону.

Підвищення інноваційної активності промислових виробництв та сприйнятливості економіки регіону до інноваційних перетворень має виступати основним фактором динаміки інноваційного розвитку регіону.

Інноваційний розвиток регіону тісно пов'язаний з його соціально-економічним розвитком, тому індикатором соціально-економічної ефективності регіональної інноваційної політики стають:

- збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів та до державних цільових фондів від реалізації інноваційної продукції;
- підвищення у складі працездатного населення регіону частку осіб, які зайняті кваліфікованою роботою і, відповідно, отримують більш високі доходи внаслідок їх участі в інноваційних процесах.

За умов залучення організаційних ресурсів, розбудови регіональної інноваційної системи, ефективного використання інноваційного потенціалу, а також збільшення інвестиційного вкладу держави до регіону і впровадження інших заходів регіональної інноваційної політики інноваційний фактор розвитку економіки може бути підсилений з мультиплікативним ефектом та позначитися на конкурентоспроможності виробництв регіону, а також на розвитку людського потенціалу.